



TOIMIA

toimintakyvyn mittaamisen ja arvioinnin kansallinen asiantuntijaverkosto

Vaikeavammaisten toimintakyky asiantuntijaryhmä

Pj. Tiina Suomela-Markkanen

Kela, Terveysosasto



TOIMIA

Taustaa

- Tavoitteena oli
 - Löytää ja arvioida tarkoituksenmukaiset arviointimenetelmät vammaisten henkilöiden avun-, palvelu- ja kuntoutustarpeen arviointiin sekä toimenpiteiden vaikutusten seurantaan
 - Edistää hyvien ja yhtenäisten käytäntöjen leviämistä Suomessa
 - Vahvistaa kansainvälistä yhteistyötä
- Työkyvyn arviointi rajattiin ulkopuolelle
- Keskityttiin tiettyihin aihealueisiin
- Käytettiin viitekehyksenä WHO:n ICF-luokitusta
- Hyödynnettiin mm. Kelan Vaikeavammaisten kuntoutuksen kehittämishankkeessa (VAKE) kerättyjä mittareita Suomesta ja kansainvälisistä vaikuttavuustutkimuksista, sekä kansainvälisiä mittaamisen suosituksia
- Työskentely oman työn ohessa



Toimintaa

- Kuultiin ryhmän ulkopuolisia asiantuntijoita
- Osallistuttiin menetelmien arviointikriteerien laatimiseen yhteistyössä muiden ryhmien ja projektiryhmän kanssa
- Kartoitettiin toimintakyvyn arviointimenetelmiä sairausryhmissä, toimintakyvyn eri osa- alueilla
- Arvioitiin menetelmiä sovittujen kriteerien mukaisesti
- Laadittiin suositukset hyvistä menetelmistä
- Osallistuttiin mittausmenetelmien ICF- siltaukseen
- Tarkasteltiin arviointimenetelmien kattavuutta ICF:n avulla
- Raportoitiin toiminnasta vuosittain sekä hankkeen lopussa
- Välitettiin tietoa hyvien arviointikäytäntöjen levittämiseksi



Työryhmä

- Pj: asiantuntijalääkäri Tiina Suomela-Markkanen, Kela, Terveysosasto
- Varapj: kuntoutuspäällikkö Tiina Huusko, Kela, Terveysosaston kuntoutusryhmä
- Sihteeri: vuosina 2007–2009 suunnittelija Tuula Sahiluoto ja vuoden 2010 aikana suunnittelija Seija Sukula, Kela, Terveysosaston kuntoutusryhmä
- Jäsenet:
 - terveystutkimuksen päällikkö Ilona Autti-Rämö, Kela, Tutkimusosasto
 - lastenneurologi Tuula Kiviranta, HUS, Ruskeasuon koulu
 - tutkija, erikoissuunnittelija Jaana Paltamaa, Jyväskylän yliopisto, K-SKS, JAMK
 - kuntoutusjohtaja Teuvo Ruponen, Näkövammaisten keskusliitto
 - neuropsykologi Sanna Koskinen, Käpylän kuntoutuskeskus
 - fysiatri Eija Ahoniemi, Käpylän kuntoutuskeskus
 - tutkija, lehtori Mari Kantanen, Jyväskylän yliopisto, K-SKS, JAMK
 - tutkija Sinikka Peurala, Jyväskylän yliopisto
 - alkuvaiheessa: ylilääkäri Hannu Alaranta, Käpylän kuntoutuskeskus, psykologi Seija Talo, tutkija Anna-Liisa Salminen, Stakes, Kela, etuuspäällikkö Helena Ahponen, Kela, Terveysosaston kuntoutusryhmä, kehittämispäällikkö Tuula Ahlgren, Kela, Terveysosaston kuntoutusryhmä
- Mukana oli projektipäällikkö Päivi Sainio, THL



Tuloksia 2007-2008

- Syksyn 2007 aikana
 - kartoitettiin toimintakyvyn mittaamista koskevia kehityshankkeita omalta aihealueelta
 - keskusteltiin mittaamis- ja arviointikäytäntöjen näkökulmista ja laadusta
 - perehdyttiin ICF-luokitukseen
- Vuoden 2008 aikana kartoitettiin ja käytiin läpi seuraavia arviointimenetelmiä:
 - MS-tauti (vastuuhenkilö Jaana Paltamaa,)
 - CP-oireyhtymä/ lapset (vastuuhenkilöt Ilona Autti-Rämö ja Tuula Kiviranta)
 - Näkövammat (neuropsykologi Liisa Lahtinen, Näkövammatien keskusliitto)
 - Aivoverenkiertohäiriöt (AVH) (vastuuhenkilöt Tuulikki Sjögren, Sinikka Peurala)
 - QOL: 15D, WHQOL-Bref, EUROQOL ja Rand-36. (Pienryhmä Koskinen S, Talo S, Hokkinen E-M, Paltamaa J, Musikka-Siirtola ICF-siltasi kysymykset)



Tuloksia 2009

- Käytiin läpi Suomessa käytettyjä sekä kirjallisuuskatsauksista kerättyjä kymmeniä MS- ja AVH-kuntoutujien (fysio)terapiassa käytettyjä mittareita
- Kuultiin CP-oireyhtymää sairastavien lasten toimintakyvyn arvioinnin kehittämishankkeen alustavia tuloksia (TAYS/HUS)
- Näkövammaisten kuntoutuksessa käytettävät arviointimenetelmät:
 - Ei ole mahdollista tehdä suosituksia
 - Muilla vammaryhmillä käytetyistä mittareista tai kansainvälisesti käytössä olevista näkövammaisille suunnatuista mittareista ei Suomessa ole riittävästi käyttökokemusta näkövammaisten kuntoutuksessa
- Neuropsykologiset arviointimenetelmät:
 - Tarkasteltiin kirjallisuuskatsauksesta ja neuropsykologeille kohdennetusta kyselytutkimuksesta kootut menetelmät
 - Ei arviointimenetelmiä mittaripankkiin mm. niiden käyttörajoitteiden vuoksi
- QOL- mittarit (ICF-siltaus) artikkeli sosiaalivakuutus-lääketieteellisessä aikakauslehdessä
- Hyvän kuntoutuskäytännön perusta -kirjassa listauksia arviointimenetelmistä
- Kelaan työryhmä (vastuuhenkilö Seija Sukula) kehittämään GAS-menetelmän käyttöä kuntoutuksen tavoitteen asettamisen ja vaikuttavuuden seurannassa



Tuloksia 2010

- Saatiin lopulliset arviointilomakkeet projektiryhmältä
- Mittareiden arviointi ei onnistu oman työn ohessa, palkattiin asiantuntijat
- Arvioinnit/ suositukset:
- AVH- ja MS liikkumisen (ICF) aihealue
 - 13 mittaria: ABC-scale, asentohuojunta, Berg, DGI, 10m kävelytesti, MS-kävelyasteikko, MMAS, FAC, 6MWT, RMA, RMI, EMS, ARAT
- Toimintaterapia, osallistumisen aihealue
 - 2 mittariarviota: COPM ja AMPS
- Selkäydinvammaisten toimintakyvyn arviointi (huomioiden kv-suositus: ISCOS ja ASIA)
 - 5 mittaria: AIS, SCIM, WISCI, WUSPI, QIF
- Aivovammapotilaan toimintakyvyn arviointi
 - 2 mittaria: GOSE- ja QOLIBRI
- Kuultiin että CP-oireyhtymää sairastavien lasten toimintakyvyn arviointimenetelmät (TAYS/HUS-hanke) esitellään syksyllä seminaarissa ja lastenneurologiapäivillä Toimia:n mukainen arviointi tapahtunee vuonna 2011
- Todettiin, että tarjolla on arviointimenetelmiä jatkotyöhön



Jalkauttaminen

- Työryhmän jäsenet ovat tuoneet esiin Toimia-hanketta työ-yhteisöissään, sidosryhmätyössään ja verkostoissaan, kansallisissa ja kansainvälissä julkaisuissa ja kongresseissa
- Hyvän kuntoutuskäytännön perusta –kirjassa viitataan Toimia-hankkeessa tapahtuvaan listattujen mittareiden jatkotyöstämiseen



